

**Recomandările Mesei Rotunde dedicate problemelor conservării
și utilizării durabile a bazinului fluviului Nistru.
Tiraspol, universitate, 5 iunie 2026.**

Participanți - oameni de știință și specialiști de pe ambele maluri ale Nistrului.

Fluviul Nistru este o arteră acvatică transfrontalieră vitală pentru țările din bazinul său, asigurând apă potabilă pentru milioane de oameni, susținând agricultura, industria și ecosistemele unice. Cu toate acestea, fluviul se confruntă cu provocări ecologice majore: modificarea regimului hidrologic, poluarea, pierderea biodiversității și consecințele schimbărilor climatice.

Având în vedere statutul ambelor țări de candidate la aderarea la Uniunea Europeană, gestionarea bazinului hidrografic trebuie să respecte cu strictețe **Directiva-cadru privind apa a UE**. În acest sens, participanții salută eforturile statelor riverane de a armoniza legislația respectivă cu cea europeană.

Mai jos sunt prezentate recomandările complexe ale Mesei Rotunde, la care au participat oameni de știință, specialiști și organizații neguvernamentale, destinate guvernelor țărilor din bazin și Comisiei mixte a Nistrului pentru îmbunătățirea stării ecologice a Nistrului.

I. Recomandări pentru Comisia Nistreană (Acțiuni comune)

Comisia Nistreană trebuie să acționeze ca principal centru de coordonare, asigurând echilibrul intereselor și protecția ecosistemului întregului bazin.

Având în vedere existența planurilor naționale de gestionare a bazinului pe șase ani în ambele țări, se recomandă asigurarea sincronizării lor metodologice și cronologice complete. Este oportun să se elaboreze, pe baza acestora, un **Program unic transfrontalier de măsuri** sub egida Comisiei Nistrene, ceea ce va permite consolidarea monitorizării, unirea eforturilor de adaptare la schimbările climatice și creșterea eficienței atragerii investițiilor internaționale.

- **Crearea unui sistem unic de monitorizare și schimb de date:**
 - Implementarea posturilor automatizate de control al calității și cantității apei de-a lungul întregului curs al fluviului, cu acces la date în timp real pentru ambele țări.
 - Unificarea metodologiilor de evaluare a calității apei și a statutului ecologic al corpurilor de apă în conformitate cu standardele UE.
 - Includerea permanentă a schimbului de informații sanitaro-igienice privind starea apei Nistrului, ca formă de implementare a Articolului 13 din Protocolul privind Apa și Sănătatea la Convenția privind Apa a CEE-ONU, precum și includerea specialiștilor respectivi în grupul de lucru al Comisiei Nistrene pentru monitorizare.
- **Asigurarea și controlul debitului ecologic:**
 - Elaborarea și controlul riguros al respectării unui regulament fundamentat științific al debitelor ecologice de primăvară (viituri控制 / viituri controlate) din lacul de acumulare Nistru. Acest aspect este critic

pentru reproducerea peștilor (depunerea icrelor) și menținerea ecosistemelor de luncă din Nistrul de Jos.

- Stabilirea unor reguli stricte privind regimul termic al apelor evacuate pentru a preveni „șocul termic” (atunci când apa rece din straturile inferioare ale lacului de acumulare distruge flora și fauna termofilă din aval).
- **Managementul comun al riscurilor (inundații și secete):**
 - Actualizarea Planului de management al riscului la inundații și elaborarea unui Plan comun de management al secetei, luând în considerare schimbările climatice progresive.
 - Crearea unui sistem unic de alertă timpurie în caz de urgență (deversări de poluanți, accidente industriale).

II. Recomandări pentru Guvernul Ucrainei (Cursul superior și mijlociu)

Acțiunile Ucrainei, ca țară situată în amonte, au un impact direct asupra stării fluviului pe întreaga sa lungime.

- **Modernizarea funcționării Complexului Hidrotehnic Nistean:**
 - Revizuirea regulilor de exploatare a complexului hidrotehnic, acordând prioritate siguranței ecologice în fața maximizării producției de energie electrică.
 - Investirea în soluții ingineresti (de exemplu, prize de apă pe mai multe niveluri) care să permită amestecarea straturilor de apă înainte de evacuare, pentru a minimiza problema poluării termice (apa rece).
- **Controlul poluării și modernizarea infrastructurii:**
 - Modernizarea urgentă a stațiilor de epurare din localitățile situate în bazinul Nistrului Superior (regiunile Liov, Ivano-Frankivsk, Ternopil, Cernăuți).
 - Consolidarea controlului asupra deversărilor efectuate de întreprinderile industriale și complexe zootehnice.
- **Protecția zonei de captare din Carpați:**
 - Introducerea unui moratoriu strict asupra tăierilor rase de pădure din Carpați, care duc la eroziunea solului, colmatarea râurilor și inundații rapide distructive, reducând totodată capacitatea de acumulare a apei a teritoriului. Extinderea programelor de reîmpădurire și a acțiunilor practice în această direcție.

III. Recomandări pentru Guvernul Republicii Moldova (Cursul mijlociu și inferior)

Moldova resimte atât consecințele impactului transfrontalier, cât și ale problemelor ecologice interne.

- **Epurarea apelor uzate și reducerea poluării locale:**
 - Finalizarea construcției și modernizării stațiilor de epurare în orașele-cheie (de exemplu, la Soroca, unde timp de mulți ani apele uzate neepurate au fost deversate direct în fluviu).
 - Reabilitarea râurilor mici (în special a râului Bâc), care suportă o sarcină antropică uriașă și se varsă în Nistru, poluându-l.
- **Restaurarea luncilor și a zonelor umede:**

- Extinderea și finanțarea proiectelor de restaurare a luncilor naturale și a zonelor umede (în special în zona sitului Ramsar „Nistrul de Jos”), care servesc ca filtre naturale și rezervoare de apă în perioadele de secetă.
- **Utilizarea rațională a apei în agricultură:**
 - Subvenționarea tranziției fermierilor către tehnologii de economisire a apei (irigarea prin picurare) pentru a evita epuizarea resurselor de apă ale fluviului în lunile de vară.
 - Limitarea aratului terenurilor în benzile de protecție riverane pentru a preveni spălarea agrochimicelor în fluviu.
- **Management integrat și incluziune regională:**
 - Intensificarea implementării Planului de management al districtului moldovenesc al Nistrului pe malul stâng, prin transferul de experiență în elaborarea și implementarea planurilor de management al resurselor de apă (cu accent pe râurile mici și lacurile de acumulare), a cadastrului apelor și dezvoltarea activităților comune de identificare a surselor de poluare și reducere a eutrofizării fluviului.
 - Examinarea posibilității și soluționarea chestiunii reprezentării regiunii transnistrene în cadrul părții moldovenești a Comisiei Nistrene, cel puțin la nivelul unui reprezentant al comunității științifice sau al unei organizații neguvernamentale, în scopul dinamizării soluționării problemelor Nistrului.
 - Examinarea în mod urgent a problemei pregătirii cadrelor naționale în domeniile hidrometeorologiei, hidrologiei, toxicologiei acvatice și biomonitoringului acvatic.

IV. Recomandări generale pentru ambele state

- **Oprirea exploatării barbare a resurselor minerale:**
 - Introducerea unei interdicții totale și controlate a extracției de nisip și pietriș din albia fluviului, deoarece aceasta distruge locurile de depunere a icrelor, modifică hidromorfologia albiei și duce la scăderea nivelului apelor subterane. În cadrul Grupului de lucru pentru agricultură și mediu dintre cele două maluri ale Nistrului, ar trebui examinată problema extracției de nisip și pietriș de către malul stâng din albia mică a Nistrului, în zona satului Podoima și în alte sectoare.
- **Extinderea zonelor protejate:**
 - Sincronizarea creării ariilor protejate transfrontaliere (în cadrul Rețelei Emerald / Emerald Network). Crearea unui sit Ramsar unic și a unei rezervații transfrontaliere unice a biosferei UNESCO în regiunea Nistrului de Jos.
- **Combaterea poluării cu plastic:**
 - Implementarea unor măsuri stricte de limitare a utilizării plasticului de unică folosință și crearea unor sisteme de colectare selectivă a deșeurilor în localitățile riverane pentru a evita apariția insulelor de plastic pe fluviu.
- **Implicarea societății civile:**
 - Asigurarea transparenței activității Comisiei Nistrene prin facilitarea accesului în timp util al reprezentanților societății civile la ședințele comisiei și la proiectele documentelor acesteia.
 - Implicarea activă a comunităților locale, a ONG-urilor și a institutelor științifice în procesul de luare a deciziilor, inclusiv prin intermediul Consiliilor de Bazin.

Concluzie

Conservarea Nistrului necesită o tranziție de la o atitudine de consum față de fluviu la o abordare ecosistemică. Succesul este posibil doar cu condiția ca Moldova și Ucraina să privească Nistrul nu ca pe o frontieră divizorie sau o sursă de resurse, ci ca pe o moștenire naturală comună care necesită o responsabilitate solidară.

Faptul că ambele țări din bazin dețin planuri de gestionare a bazinului hidrografic (PGBH) pe șase ani pentru Nistru creează o bază excelentă de cooperare, însă existența a două planuri naționale separate impune o integrare inteligentă a acestora. În acest scop, propunem solicitarea unor fonduri substanțiale de la UE, așa cum se preconiza cu câțiva ani în urmă.

Participanții la Masa Rotundă își exprimă recunoștința față de Programul UE „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD, și Platformei sale de Mediu pentru sprijinul acordat în desfășurarea acestor discuții.